Nábytkové banky na pevných základech

Nábytková banka vypadá jednoduše: lidé darují nábytek, který už nepotřebují, a banka ho předá rodinám, které začínají znovu.
Za tímto příběhem je ale náročný provoz: sklad, doprava, tým, partneři, dotace, sbírka i vlastní tržby. A k tomu pravidla, která se v posledních letech zpřesňují.

Nábytkové banky v ČR zachránily v roce 2025 přes 220 tun nábytku, pomohly 4287 lidem v sociální nouzi. V jejich provozech pracují lidé se zdravotním znevýhodněním, osoby po výkonu trestu, dlouhodobě nezaměstnaní. Dávají tedy druhou šanci nejen předmětům, ale i lidem, kteří jsou hůře uplatnitelní na trhu práce.

Již delší čas spolupracuji s **Českou federací nábytkových bank a reuse center** (REUSE federace), která sdružuje nábytkové banky, reuse centra a dobročinné obchody z celé republiky. Spolupráce měla letos dvě roviny: **individuální konzultace a mentoring pro jednotlivé banky a společný webinář pro celou síť**. Obojí mělo stejný cíl: aby banky stály pevně finančně, provozně i právně.

Proč individuální přístup

Každá nábytková banka je v jiné fázi. Při konzultacích se ukázalo, že:

- jedna banka teprve vzniká a hledá svou roli v kraji,
- druhou brzdí nevyhovující sklad a závislost na veřejných zdrojích,
- třetí spouští vlastní obchod a potřebuje, aby se vedení mohlo víc věnovat strategii.

Obecné školení by jim nepomohlo. Potřebovaly projít svou konkrétní situaci a odejít s plánem.

Jak jsme to udělali

Spolupráce probíhala od jara do podzimu 2026 ve třech krocích:

1. Konzultace **s nábytkovými bankami**. Na jaře jsme s vedením bank z Plzeňského, Olomouckého a Středočeského kraje prošli finance, prostory, tým a další rozvoj. Každá banka odešla s pracovním zápisem a návrhem nebo aktualizací strategického plánu.

2. Souhrn pro federaci. **Opakující se témata** jsem shrnula do přehledu s doporučeními, kde může federace pomoci všem bankám najednou, těm stávajícím i nově zakládaným.
3. **Metodika a webinář**. Zpracovaly jsme s advokátkou JUDr. Lenkou Deverovou přehled modelů fungování nábytkových bank z pohledu financování a právního rámce a v říjnu ho představily na webináři pro zástupce bank, reuse center a dobročinných obchodů. Věnovaly jsme se také oblasti veřejných sbírek a představily specifika právních forem, ve kterých se nábytkové banky mohou vyskytovat. Naše podněty se promítly do metodických materiálů, se kterými nábytkové banky pracují a podle nichž se připravují na standardizaci - tedy sjednocení provozů v různých krajích.

Důležitý princip: nejdřív konkrétní situace každé banky, potom společná řešení pro celou síť.

Co z toho vyšlo

Banky řeší podobné otázky, jen každá v jiném pořadí. Proto řadu nástrojů stačí vytvořit jednou a sdílet: metodiku oceňování darů, šablonu provozního řádu, minimální standard evidence nebo postup pro jednání s obcemi o prostorách.

Napříč konzultacemi se opakovala závislost na jednom zdroji financování, nevyhovující prostory, kumulace rolí vedení a chybějící evidence dopadu. Zdravý model kombinuje veřejné zdroje, dary a vlastní příjmy a žádný pilíř by neměl klesnout pod 15 %.

Webinář přinesl jasno v praktických otázkách: proč nelze darované věci plošně oceňovat symbolickou korunou, jak oddělit veřejnou sbírku od prodeje na živnost a kdy organizaci hrozí plátcovství DPH.

Banky si odnesly konkrétní další kroky: od jednání s obcí o skladu přes spuštění reuse obchodu až po přípravu veřejné sbírky.

Co si z toho může vzít vaše organizace

- **Spočítejte si nákladovost.** Kolik vás stojí jeden svoz nebo výdej? Bez toho se těžko jedná s donory i obcí.
- **Nestavte na jednom pilíři.** Tři zdroje příjmů jsou minimum, ne luxus.
- **Sepište pravidla.** Provozní řád a směrnice chrání tým i vedení. Kontroly jsou běžné a vy budete připraveni.
- **Mějte jasno v režimech.** Dar, veřejná sbírka a prodej mají každý jiná pravidla. Rozhodněte už při přijetí věci, kam patří.
- **Učte se od sebe.** Síť je silná, když organizace sdílejí, co jim funguje.

Nábytkové banky propojují cirkulární ekonomiku se sociální pomocí. Aby mohly růst, potřebují stejně pevné řízení jako jakákoli jiná organizace. Pokud řešíte podobné otázky ve své nábytkové bance, reuse centru nebo dobročinném obchodě, ráda vám pomohu. Děkuji Lence Deverové za dlouhodobou právní pomoc neziskovým organizacím a Zuzaně Kuberové a celé federaci za spolupráci.

Více o REUSE federaci: www.reusefederace.cz

Více o nábytkových bankách: 🌐 Nábytkové banky

Více o možnostech spolupráce se mnou: www.plechackova.cz